

Kommunrevisorerna granskar

Bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

2023-04-17

Angående granskningen

Revisionsuppdraget är ett kommunalt förtroendeuppdrag och revisorerna är direkt ansvariga inför kommunfullmäktige och därmed indirekt inför medborgarna genom den representativa demokratin. Revisionen har uppdrag att granska de verksamheter som styrelser, nämnder och kommunala bolag bedriver.

I formell mening är varje revisor en egen myndighet, men i det praktiska revisionsarbetet sker arbetet gemensamt.

Ytterst syftar revisionen till att undersöka om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

- Revisorernas uppdrag regleras i kommunallag, aktiebolagslag, god revisionsord, ägardirektiv och reglemente.
- Revision ska utföras på ett oberoende sätt.
- Revisorerna genomför grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning och fördjupade granskningar.

Revisorerna ska därför objektivt, opartiskt och sakligt, självständigt granska den verksamhet som styrelse, nämnder och beredningar bedriver. Revisorerna ska också bedöma om de förtroendevalda ledamöterna i nämnder och styrelser har tillräcklig styrning och kontroll över verksamhetens ekonomi, prestationer och kvalitet.

Revisorernas uttalanden och bedömningar finns i revisionsberättelser och granskningsrapporter. En ambition i revisorernas arbete är att deras rekommendationer i samband med granskning ska kunna användas av verksamheterna för att åstadkomma effekter i deras förbättringsprocess.

Kontaktuppgifter

Om kommunrevisorernas uppdrag

kommunrevisionen@umea.se

Ordförande i kommunrevisionen

Ewa Miller, ordförande
ewa.miller@umea.se

Granskning av bokslut och årsredovisning 2022

Umeå kommun

5 april 2023

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent memberfirms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved

Document Classification: KPMG Public

1

Innehåll

Sammanfattning

Inledning

Resultat av granskning

01

Sammanfattning

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Umeå kommun har KPMG granskat kommunens årsredovisning för räkenskapsåret 2022. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2022. Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen 12 kap bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Årsredovisningen

Vi har granskat årsredovisningen och vi har inte funnit några väsentliga felaktigheter i denna. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed.

Resultat

Årets resultat uppgår till 899 mnkr, vilket är 816 mnkr bättre än budget. Det förklaras främst med att skatteintäkterna är 237 mnkr högre än budgeterat och att generella statsbidrag och utjämning är 94 mnkr högre än budgeterat samt att verksamhetens nettokostnader är 519 mnkr lägre än budgeterat.

Kommunens prognos vid delåret i augusti uppgick resultatet för helåret till 687 mnkr. Skillnaden mellan prognosen och utfallet uppgår till 212 mnkr. Främsta förklaringen mellan prognosen och utfallet är intäkter från Kraftverksamheten som avviker mot prognos med 152 mnkr.

Balanskrav

Vår bedömning är att kommunen har uppnått balanskravet för helåret.

Vi har, med reservation för de eventuella effekter av att granskningen utförts enligt de avgränsningar som anges i stycke 1.4, inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet. I granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsbokslutet inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Sammanfattning fortsättning

Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning.

Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Finansiella mål

Vår sammanfattande bedömning är att resultatet enligt årsredovisningen delvis är förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda finansiella målen.

Verksamhetsmål

Vår sammanfattande bedömning är att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda verksamhetsmålen. Bedömningen grundar sig i att samtliga verksamhetsmål endast bedöms vara delvis uppfyllda i samband med årets slut.

Sundsvall 2023-04-05

Kristoffer Bodin

Auktoriserad revisor/certifierad kommunal revisor

Liz Gard

Certifierad kommunal revisor

02

Inledning

Inledning

Vi har av Umeå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2022. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap kommunallagen (KL) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Syfte

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för utlåtandet respektive revisionsberättelsen.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningen upprättats i enlighet med kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?

Revisionskriterier

Bedömningsgrund för vår bedömning avseende huruvida årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagar och regler bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

Inledning fortsättning

Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna.
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen

Avgränsning

Vår granskning omfattar årsbokslutet per 2022-12-31.

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionssed i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras genom fastställd normering av SKR (Sveriges kommuner och regioner) och Skyrev (Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer). Detta innebär att granskningen inte uppfyller de krav som ställs på en auktoriserad revisor eller ett auktoriserat revisionsbolag enligt revisorslagen eller internationella standarder för revision (ISA). Det innebär att vi inte uttalar oss över årsredovisningen så som vi gjort om dessa krav varit uppfyllda.

Som en del i vår granskning har vi efterfrågat ett revisionsbevis i form av ett uttalande från kommunledningen. Ekonomidirektören och redovisningschefen har undertecknat översänt uttalande.

Vår granskning har varit inriktad på att hitta väsentliga fel (bedömda eller konstaterade) i årsredovisningen. Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, t ex förskingring. I årsredovisningen har vi granskat de finansiella rapporterna med tillhörande noter samt målen för god ekonomisk hushållning. Sidorna 7-61 har endast granskats utifrån om informationen är förenlig med de finansiella delarna. Vår granskning innebär att vi tar stickprov på de finansiella siffrorna och att informationen i förvaltningsberättelsen är förenlig med de finansiella delarna, dvs. vi granskar inte alla siffror på nämnda sidor. Övriga sidor i årsredovisningen omfattas inte av denna granskning.

Denna rapport sammanfattar främst i avvikelseform våra väsentligaste iakttagelser från granskningen.

Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsens årsredovisning som enligt kommunallagen ska behandlas av kommunfullmäktige.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

03

Resultat av granskningen

Förvaltningsberättelse

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

RKR preciserar i RKR R15 vad förvaltningsberättelsen ska innehålla. Nämndernas förvaltningsberättelser regleras inte av LKBR, utan betraktas som underlag till kommunens förvaltningsberättelse. Vi har inte granskat nämndvis redovisning.

Enligt RKR R15 ska förvaltningsberättelsen innehålla nedan fetstilade huvudrubriker.

Översikt över verksamhetens utveckling

Förvaltningsberättelsen inleds med en beskrivning över verksamhetens utveckling. Kommunkoncernen redovisar ett resultat på 1 177 mnkr, en ökning med 486 mnkr som främst beror på ökade skatteintäkter, bidrag och utjämning. Kommunens redovisade resultat uppgår till 899 mnkr, en ökning på 415 mnkr i jämförelse med föregående år och en avvikelse mot prognos på 212 mnkr. Investeringsvolymen har efter coronapandemin börjat att återhämta sig.

Den kommunala koncernen

Kommunbolagen presenteras liksom ägandeförändringar i koncernen under året. Den ägandeförändring som har skett avser ägandet av AC-Net Externservice AB som har ökat från 20,5 procent till 24,5 procent.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Kommunstyrelsen redogör för omvärlds- och verksamhetsrisker, liksom finansiella risker och pensionsförpliktelser. Bland omvärlds- och verksamhetsrisker nämns bl.a. konjunkturrelaterade risker och demografiska förändringar avser. De finansiella riskerna som beskrivs är ränterisken, finansieringsrisken, valutarisken och motpartsrisken, dvs. att motparten inte kan fullfölja sina skyldigheter. Umeå kommuns pensionsförpliktelse uppgår för året till 2 773 mnkr, varav 704 mnkr avser avsättning.

Händelser av väsentlig betydelse

Kommunen har under första kvartalet påverkats av coronapandemin, vilket bl.a. har bidragit till att kommunens genomförda investeringar uppgår till 46% av budgeterat. Som en följd av stigande elpriser har kommunens intäkter ökat mer än prognos. Umeå kommun har ansökt och utsetts till att delta i EU-kommissionens satsning om 100 klimatneutrala städer 2030.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Under denna rubrik i förvaltningsberättelsen redogör kommunstyrelsen för väsentliga aspekter av styrning, uppföljning och intern kontroll för kommunkoncernen och kommunen.

Förvaltningsberättelse

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Definitionen av god ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning för Umeå kommun: ”God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.” Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning delvis nås för kommunen för helåret 2022 men att det för kommunkoncernen inte går att bedöma om god ekonomisk hushållning nås då ingen sammanställd uppföljning av mål och riktlinjer genomförs.

Balanskravsresultat

I förvaltningsberättelsen finns ett avsnitt avseende balanskravsresultat. Umeå kommun redovisar ett positivt balanskravsresultat för helåret 2022.

Väsentliga personalförhållanden

Under avsnittet väsentliga personalförhållanden framgår det att antalet anställda har ökat, både i kommunen och kommunkoncernen. Sjukfrånvaron i kommunen har också ökat i samtliga åldersgrupper.

Förväntad utveckling

Framgent är kommunstyrelsens bedömning att kommunens behov av ombyggnation- och underhållsinsatser är fortsatt stort. Elpriserna bedöms fortsätta stiga under år 2023. Osäkerhet råder kring hur djup lågkonjunkturen, som prognoser visar att Sverige går in i, kommer att bli och när den vänder. Hållbarhetsperspektivet bedöms fortsatt vara på agendan framöver och bygget av Norrbotniabanan fortlöper.

Vår sammanfattande bedömning

Vi noterar att kommunens förvaltningsberättelse uppfyller kraven vilka preciseras i RKR R15.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak efterlever RKR:s rekommendationer.

Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

I Umeå kommun innebär god ekonomisk hushållning att både kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

Kommunfullmäktige har beslutat om tre finansiella mål och fem verksamhetsmål. Vi noterar att kommunstyrelsen har gjort en sammantagen bedömning av huruvida god ekonomisk hushållning kommer att uppnås. Bedömningen är att god ekonomisk hushållning delvis kommer uppnås.

Kommunkoncernen

Vad gäller god ekonomisk hushållning så hänvisar RKR till förarbeten till kommunallagen där det betonas vikten av att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning utvärderas för hela kommunala koncernen, d v s kommunen och dess kommunala koncernföretag gemensamt.

Umeå kommun har inte fastställt finansiella mål för kommunkoncernen. Det uppges pågå ett arbete med syfte att åtgärda tidigare brister i kommunens målstyrning för kommunkoncernen som helhet och beräknas få fullt genomslag under år 2023 gällande verksamhetsmålen. Enligt uppgift kommer de finansiella målen ses över under år 2023. Kommunstyrelsen kan därför inte bedöma om god ekonomisk hushållning kommer att nås fullt ut för kommunkoncernen för år 2022.

Vår sammanfattande bedömning

Vi bedömer att målen för god ekonomisk hushållning inte omfattar eller har utvärderas för kommunkoncernen som helhet.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen bör säkerställa att det pågående arbetet med målstyrning fortskrider och färdigställs, så att riktlinjer och mål avseende god ekonomisk hushållning blir gällande och kan utvärderas för hela kommunkoncernen.

Finansiella mål

De av fullmäktige fastställda finansiella målen för god ekonomisk hushållning är:

Kommunen:

- Resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till lägst 1 %. Utfall på ca 10 % (6 %). Målet bedöms uppfyllt.
- Låneskulden per invånare ska plana ut 2026 för att sedan minska. Inget delmål för 2022 finns. Måluppfyllnad för 2022 kan därmed inte följas upp. Låneskulden per invånare beräknas till ca 10 005 kr (15 451 kr).
- Självfinansieringsgraden ska öka i förhållande till snittet de senaste fem åren, exklusive exploateringsintäkter. Utfall av självfinansieringsgraden exklusive exploateringsintäkter uppgår till 189 procent, snitt på 118 procent de senaste fem åren (132 procent, snitt på 95 procent de senaste fem åren). Målet bedöms uppfyllt.

Föregående års resultat inom parantes.

Kommunstyrelsen bedömer att två av tre finansiella mål uppnås. Vi konstaterar att målet om låneskulden saknar målvärde för år 2022. Vi anser att mål och indikatorer bör vara mät-och uppföljningsbara löpande under året samt årligen. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att säkerställa att samtliga finansiella mål är möjliga att följa upp och utvärdera.

Vår sammanfattande bedömning är att resultatet enligt årsredovisningen delvis är förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda finansiella målen.

Verksamhetsmål

De av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning är:

- Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.
- Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.
- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.
- Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.
- För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Samtliga verksamhetsmål bedöms i samband med årets slut vara delvis uppfyllda. Prognosen i samband med delårsrapporten var att ett av målen, Umeå ska växa utan några utsatta områden, skulle uppfyllas helt. Av bilaga till årsredovisningen lämnas en motivering/kommentar till respektive mål, där vissa av nämndernas bedömning avseende måluppfyllelsen framgår. Sammanställningen visar dock inte hur samtliga nämnder arbetat med målen under året, eller deras bedömning avseende måluppfyllelsen. Det framgår inte heller vad som ska ligga till grund för att ett mål ska kunna bedömas som uppfyllt, delvis uppfyllt eller ej uppfyllt.

Vi bedömer fortsatt att utvärderingen av målen försvåras genom att målen är av övergripande karaktär och långsiktiga, samt saknar tydliga mål- och mätvärden för innevarande år. Det bedöms inte heller framgå tydligt vad som ligger till grund för bedömningen av måluppfyllelsen, det vill säga kriterier för när ett mål bedöms vara uppfyllt, delvis uppfyllt eller ej uppfyllt.

Fullmäktige har i juni 2022 beslutat om program för inriktningsmålen. Programmen innehåller fokusområden, som konkretiseras genom mål, aktiviteter och handlingsplaner. Fastställda program, genom dess konkretiseringar, bör möjliggöra en mer strukturerad uppföljning och bedömning av verksamhetsmålen framgent.

Vår sammanfattande bedömning avseende 2022 är att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda verksamhetsmålen. Bedömningen grundar sig i att samtliga verksamhetsmål endast bedöms vara delvis uppfyllda i samband med årets slut. Bedömningen för 2022 försvåras av att målen är av övergripande karaktär och långsiktiga, samt saknar tydliga mål- och mätvärden för innevarande år. Detta gör att det inte är möjligt att bedöma om det arbete som bedrivits och de resultat som uppnåtts motsvarar fullmäktiges mål och viljeriktningar för året.

Balanskravsresultat

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och redovisa denna i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat enligt KL 8 kap 5§. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Umeå kommunens RUR uppgår till 860 mnkr. Kommunen har under år 2022 gjort maximal avsättning till RUR med 47 mnkr.

Kommunstyrelsen redovisar en avstämning av balanskravet i förvaltningsberättelsen enligt KL. Kommunens överskott för året uppgår till 899 mnkr. Vid avstämning av balanskravet avgår realisationsvinster om -11 mnkr samt reservering av medel till resultatutjämningsreserven om -47 mnkr varvid balanskravsresultatet uppgår till 841 mnkr.

Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

Vår sammanfattande bedömning

Beräkningen som ligger till grund för kommunens balanskravsresultat innehåller enligt vår bedömning inga väsentliga felaktigheter.

Resultaträkning

En kommuns långsiktiga utveckling är beroende av att intäkterna ökar mer än kostnaderna för att inte urholka det egna kapitalet.

Årets resultat uppgår till 899 mnkr vilket är 816 mnkr bättre än det budgeterade resultatet på 83 mnkr och 434 mnkr bättre än föregående år. Prognosavvikelsen uppgår till 212 mnkr. Det beror främst på högre skatteintäkter, bidrag och ökade kraftverksintäkter.

Verksamhetens intäkter har ökat med ca 5,3 % (104 mnkr) och kostnaderna har ökat med ca 1,4 % (133 mnkr) jämfört med föregående år. Ökning av intäkter avser främst ökad elförsäljning på ca 393 mnkr (246 mnkr) en ökning med 147 mnkr i jämförelse med föregående år, samt ökade taxor och avgifter. Det totala statligabidragen har minskat med ca 49 mnkr.

Några av de större riktade statsbidrag avser främst Äldreomsorgslyftet (17,6 mnkr), Äldreomsorgssatsningen (42,2 mnkr), God och nära vård (10,8 mnkr), Lärarlyftet (27,2 mnkr), Yrkesvux (23 mnkr), Förstelärare (13,3 mnkr), Likvärdig skola (48,5 mnkr) samt Kvalitetshöjande åtgärder i förskola (23 mnkr). Ett av bidragen, "Säkerställa god vård och omsorg om äldre" Äldreomsorgssatsningen, redovisades som ett generellt bidrag förra året men redovisas i år som ett riktat vilket är i linje med RKR:s rekommendationer.

Verksamhetens kostnader har ökat med 133 mnkr vilket i främst beror på ökade personalkostnader (164 mnkr), minskade pensionskostnader (169 mnkr), minskade kostnader för lokal- och markhyror (120 mnkr) och ökade kostnader för konsulttjänster och övriga tjänster (39 mnkr), material och energi (28 mnkr) och ökade fastighetskostnader (27 mnkr).

Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning har ökat med ca 5,8 % (470 mnkr) jämfört med föregående år och med 331 mnkr över budget. Av dessa 470 mnkr avser ca 60 mnkr en ökning av generella statsbidrag och utjämning. Större generella statsbidragen avser Skolmiljarden (16,6 mnkr), Prestationsbaserade medel och Minska timanställningen vård och omsorg äldre (19,3 mnkr). I övrigt beror ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning på ett starkare skatteunderlag än prognostiserat.

Finansiella intäkter har ökat med 4 mnkr jämfört med föregående år på grund av ersättning från överskottsfond, hänförlig till pensionsförsäkringen.. Ränteintäkterna från bolagen har minskat 3 mnkr. Finansiella intäkterna är 8 mnkr lägre än budget.

Finansiella kostnaderna har minskat med 11 mnkr. Det beror främst på rättelse år 2021 finansiell leasingsskuld vilket har resulterat i rättelse av räntekostnaderna föregående år på -74 mnkr.

Kommunkoncernens resultat uppgår till 1177 mnkr (691 mnkr), en ökning på 486 mnkr mellan åren. Ökningen beror här främst på utvecklingen av skatteunderlaget, ökade skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Resultaträkning forts.

Kommunfullmäktige (-1 mnkr) och Umeåregionens brand- och räddningsnämnd (-3 mnkr) visar negativa budgetavvikelser. Positiva budgetavvikelser för kommunens nämnder avser främst kommunstyrelsen (414 mnkr), för- och grundskolenämnden (78 mnkr), äldrenämnden (11 mnkr) och individ- och familjenämnden (11 mnkr).

Kommunstyrelsens budgetavvikelse beror främst på ökade intäkter från kraftverksamheten och lägre arbetsgivaravgifter. Den ändrade redovisningen av leasingavtalen påverkar nämnden i samband med rättelse av räntekostnader.

För- och grundskolenämndens budgetavvikelse beror främst på färre antal barn än väntat inom förskoleverksamheten samt tillkommande statsbidrag.

Äldrenämndens budgetavvikelse beror främst på minskade antal timmar inom hemtjänsten.

Individ- och familjenämndens budgetavvikelse beror främst på minskat behov inom funktionshinderomsorgen samt försenade uppstarter av nya gruppboenden.

Kommunens verksamheter har på totalen en positiv budgetavvikelse på 519 mnkr. Störst budgetavvikelse visar verksamheterna Affärsverksamhet (258 mnkr) och Kommunövergripande verksamheter (190 mnkr). Infrastruktur, skydd m.m. redovisar negativ budgetavvikelse (-50 mnkr), medan Vård och omsorg redovisar en positiv budgetavvikelse (44 mnkr) liksom pedagogisk verksamhet (83 mnkr).

Balansräkning

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar uppgår vid bokslutet till 9 612 mnkr (8 943 mnkr) en ökning med 669 mnkr i jämförelse med 2021-12-31. Ökningen beror främst på att det under perioden investerats för 461 mnkr (308 mnkr). Kommunen har också ändrat redovisningsprincip avseende exploateringsprojekt som tidigare klassificerats som omsättningstillgång vilket resulterar i en ökning av posten, se nedan. Periodens avskrivningar uppgår till -556 mnkr.

Omsättningstillgångar – Förråd, lager och exploateringsfastigheter

Förråd, lager och exploateringsfastigheter uppgår till 75 mnkr (412 mnkr) en minskning med 337 mnkr i jämförelse med 2021-12-31. Förändringen avser främst omklassificering av exploateringsfastigheter från förråd och lager till materiella anläggningstillgångar. Kommunen redogör under Not 1. Tillämpande redovisningsprinciper om förändrad redovisning av exploateringsmark. Hanteringen har följs upp i samband med revisionen av bokslutet 2022-12-31. Vi har ej funnit några väsentliga felaktigheter i samband med vår granskning.

Finansiell leasing

Kommunen har under 2022 påbörjat arbetet och utredningen av dess leasingavtal. Tidigare redovisade kommunen samtliga leasingavtal som operationell leasing, istället för finansiell leasing. För 2022 har större ingångna hyresavtal identifierats, klassificerats och beräknats som avser fast egendom (lokaler) och för leasing av lös egendom. Kommunen redogör under Not 1. Tillämpande redovisningsprinciper om förändrad redovisning av leasing. Som framgår av redovisningsprinciperna har samtliga leasingavtal här ej utretts varför vår bedömning från delåret kvarstår. Vår bedömning är det sannolikt fortsatt är ett avsteg från RKR R5 och god redovisningssed. Vi kan inte utesluta att avsteget innebär ett väsentligt fel i balansräkningen. Vår bedömning är att vi inte kan uttala oss hur stor påverkan detta har på årets resultat eller balansomslutning. Kommunstyrelsen avser att fortsätta utredningen av kommunens leasingavtal, tillsammans med extern leverantör, i syfte att framgent redovisa enligt RKR R5. Denna hantering följs upp i samband med delårsgranskningen 2023.

Balansräkning forts.

Avsättningar

Avsättningarna för pensionerna har ökat med 39 mnkr och uppgår 2022-12-31 till 704 mnkr.

Långfristiga skulder

Långfristiga skulder har minskat med 300 mnkr. Förändringen avser främst minskad upplåning från kreditinstitut med 701 mnkr och en ökning av lån från kreditinstitut från koncernföretag med 470 mnkr.

Kortfristiga skulder

Kortfristiga skulder har ökat med 362 mnkr vilket främst beror på ökade leverantörsskulder och högre semesterlöneskuld.

Vår notering från delårsbokslutet 2022-08-31 avseende semesterlöneskulden kvarstår dvs. att manuell handpåläggning fortsatt sker på lista som genererats från lönesystemet innan dess att bokföringen görs av semesterlöneskulden. Detta bedöms vara en följd av att kommunen genomförde byte av lönesystemet under 2017. Enligt uppgift har kommunen beställt en rapport från systemleverantören som inte levererat den ännu. Denna hantering följs upp i samband med granskningen av delårsbokslutet 2023.

Vi har granskat balansräkningen och har inte funnit några väsentliga felaktigheter.

Kassaflödesanalys

Enligt LKBR 8:1 ska kassaflödesanalysen innehålla information om kommunens in- och utbetalningar under året. Kassaflödesanalysen beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning.

Den tillämpade modellen synes överensstämma med RKR R13 Kassaflödesanalys.

Vår bedömning är att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansieringar och investeringar och att kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med gällande rekommendation.

Sammanställda räkenskaper

Sammanställda räkenskaper för en kommunal koncern avser enligt LKBR 12:1 en sammanställning av kommunens och de kommunala koncernföretagens resultaträkningar, balansräkningar och kassaflödesanalyser samt noter.

De sammanställda räkenskaperna innehåller förutom primärkommunen följande kommunala koncernföretag som redovisas i årsredovisningens koncernstruktur:

- Umeå Folkets Husförening u.p.a
- Umeå Kommunföretag AB
 - AB Bostaden i Umeå 100%
 - Kommuniera i Umeå AB (100%)
 - AB Bostaden parkering (100%)
 - Umeå Vatten och Avfall AB
 - Vatten och Avfallskompetens Norr AB (90 %)
 - Umeå Parkering AB (100%)
 - Umeå C AB (40 %)
 - Kompetensspridning i Umeå AB (100%)
 - Dåva DAC (100%)
 - Västerbottens Museum AB (60%)
 - Science Park i Umeå AB (51%)
 - Väven i Umeå AB (50%)
 - Norrlandsoperan AB (40%)
 - Uminova Innovation AB (25,15%)
 - Umeå Biotech Incubator AB (25,2)

Sammanställda räkenskaper forts.

- Norther Light Capital AB (3,7%)
- Umeå Energi AB (100%)
 - Umeå Energi Elhandel AB (100%)
 - Umeå Energi Elnät AB (100%)
 - Umeå Energi Umenet AB (100%)
 - Umeå Energi Sol, Vind och Vatten AB (100%)
 - Bioendev AB (100%)
 - Utvecklingskluster Energi AB (20%)
 - AC-Net Internservice AB (24,5%)
 - AC-Net Externservice AB (24,5%)
- Infrastruktur i Umeå AB (100%)
 - Umeå Vagnverkstad AB (100%)
 - Dåva Terminal AB (100%)
- Umeå Hamn AB (100%)
 - Kvarkenhamnar AB (50%)
- Kvarken Link OY (50%)
 - NLC Ferry OY (100%)
- Nolia AB (50%)
- Visit Umeå AB (28%)
- Uminova Expression AB (25%)

Konsolidering har skett enligt proportionell konsolideringsmetod, vilket innebär att belopp som inkluderats i den sammanställda redovisningens resultat- och balansräkning motsvarar ägd andel i företaget, med undantag för Väven i Umeå AB som konsolideras genom kapitalandelsmetoden.

Vi har inte funnit några avvikelser i vår granskning avseende de sammanställda räkenskaperna.

Redovisningsprinciper

I årsredovisningen anges under avsnittet "Noter" att årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationerna från RKR med undantag för RKR R4 Materiella anläggningstillgångar och RKR R5 Leasing.

Avseende RKR R4 saknas för närvarande rutiner för systematisk omprövning av restvärden och nyttjandeperioder. Kommunen beräknas genomföra implementeringen av detta under 2023.

När det gäller RKR R5 Leasing så har kommunen påbörjat arbetet att gå igenom leasingavtal och klassificera dessa i enlighet med RKR:s rekommendationer. Full implementering har ej gjorts i årsredovisningen 2022. Kommunens arbete och utredningar fortgår 2023.

I den sammanställda redovisningen avviker kommunen från RKR R2 avseende investeringsbidrag då de redovisats som en minskning av tillgångens värde i kommunens bolag.

Vid vår granskning har vi stickprovsvis granskat kommunens redovisningsprinciper mot RKR:s gällande rekommendationer.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunen, utöver ovan nämnda avsteg huvudsak efterlever RKR:s rekommendationer.

Driftredovisning

Enligt LKBR 10:1 ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som har fastställts för den löpande verksamheten.

Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning ska utfall kunna stämmas av mot årsredovisningens övriga delar och fullmäktiges sist beslutade budget.

I Umeå kommuns driftredovisning framgår det att total budgetavvikelse per 2022-12-31 uppgår till 519 mnkr. Vid delåret 2022-08-31 var budgetavvikelsen 377 mnkr.

Kommunstyrelsen uppvisar den största positiva avvikelsen (+414 mnkr), vilket i huvudsak förklaras av högre intäkter från kraftverksamheten och lägre arbetsgivaravgifter.

För-och grundskolenämnden uppvisar positiva avvikelser (+78 mnkr), till största delen förklarat av högre statsbidrag och färre barn, främst inom förskolan, vilket inneburit lägre kostnader än budgeterat.

Kommunfullmäktige (-1 mnkr) och Umeåregionens brand- och räddningsnämnd (-3 mnkr) har en negativ budgetavvikelse.

Vår sammanfattande bedömning är att informationen kring driftredovisningen i årsredovisningen uppfyller kraven i enlighet med lagstiftningen.

Investeringsredovisning

Enligt LKBR 10:2 ska investeringsredovisningen innehålla en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning ska utfallet kunna stämmas av mot årsredovisningens övriga delar och fullmäktiges budget samt plan för investeringsverksamheten. Vidare framgår det att fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av samt ska investeringsredovisningen även ska omfatta kommunala koncernföretags investeringar som fullmäktige tagit ställning till.

Nytt i RKR R14 Drift- och investeringsredovisningen är att i investeringsredovisningen ska även inkluderas under årets genomförda investeringar som finansierats via finansiell leasing eller som erhållits genom gåva. Ett förtydligande i rekommendationen är att i de fall principerna för investeringsredovisningen avviker från externredovisningsprinciperna ska detta kommenteras och avvikelserna anges.

Umeå kommuns investeringsverksamhet uppgår till 749 mnkr för 2022, en avvikelse på 862 mnkr mot budgeterad investeringsram på 1611 mnkr.

Störst avvikelse återfinns inom den pedagogiska verksamheten (304 mnkr) och inom vård och omsorg (85 mnkr).

Förklaringarna till avvikelserna ligger i allt väsentligt i tidsförskjutningar till följd av överklaganden av detaljplaner, Coronapandemins effekter, komponentbrist samt ökad inflation.

Kommunens största avslutade investeringsprojekt är Tegs centralskolan, ombyggnation (159 mnkr).

Vår sammanfattande bedömning är att informationen kring investeringsverksamheten i årsredovisningen uppfyller kraven på en samlad investeringsredovisning i enlighet med lagstiftningen.

Övriga granskningsområden

Interna kontroller

Som en del utav vårt revisionsuppdrag har vi kartlagt essentiella processer inom kommunen och dess interna kontroller. Främst har vi fokuserat på följande processer och rutiner: inköpsprocessen, löneprocessen, rutiner för manuella bokföringsordrar samt rutiner för hanteringen av anläggningstillgångar och exploateringsfastigheter.

Inköpsprocessen

Inköpsprocessen bedöms fungera effektivt och kommunen har infört en uppdatering per 14 november 2022 som täppt igen de "kryphål" som tidigare noterats samt att attestering sker två i kombination i enligt attestreglementet. Dock förekommer ingen beloppsgräns vid orderläggning vilket kan diskuteras.

Vår rekommendation är att kommunen ser över rutinen, exempelvis att det vid ett visst orderbelopp bör vara en högre chef som attesterar.

Löneprocessen

Löneprocessen bedöms i det stora hela fungera effektivt, dock förekommer brister i och med att anställda ej kan förlita sig på programmet vid skapande av t.ex. semesterskuldlister och en manuell handpåläggning krävs. Detta skapar således en risk för fel i och med att den mänskliga faktorn är inblandad.

Vår rekommendation är att kommunen fortsätter föra en dialog med leverantören för att erhålla ett välfungerade program, såsom det avtalats om.

Rutiner för manuella bokföringsordrar

I samband med vår granskning av rutiner för manuella bokföringsordrar noterade vi att skriftliga rutiner för detta saknas. Det finns inte heller krav på attestering av dessa. Vår rekommendation är att skriftliga rutiner för manuella bokföringsordrar upprättas, i syfte att bibehålla kontinuitet och kunskapen inom kommunen.

Vår rekommendation är att kommunen säkerställer att attestering av bokföringsordrar, manuella och automatiska, implementeras, uppdateras vid behov och efterlevs i syfte att minimera risken för fel, oavsiktliga såväl som avsiktliga.

Övriga granskningsområden forts.

Rutiner för hantering av anläggningstillgångar och exploateringsfastigheter

I samband med granskningen av rutiner för hanteringen av anläggningstillgångar och exploateringsfastigheter noterade vi att det saknas skriftliga rutiner för hur kommunens verksamheter ska samverka avseende mark- och exploateringsfastigheter. Vi noterade även att det kan finnas anledning att se över rutinerna för komponentindelning och utrangering. Kommunen har under året genomfört ett arbete med att se över klassificeringarna för att uppfylla RKR:s rekommendationer.

Vår rekommendation är att kommunstyrelsen säkerställer att skriftliga rutinbeskrivningar finns avseende hantering av mark- och exploateringsfastigheter samt komponentindelning och utrangering för materiella anläggningstillgångar.

kpmg.com/socialmedia

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent memberfirms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Public